

Efterårsuglen *Xanthia ocellaris*

Jens Holmkvist

I den lune september 1999 sukkerlokkede jeg i stor stil på naturgrunden ved Lunde Bro, Risinge. Der var mange efterårsdyr – og ikke mindst *Xanthia gilvago*. En del af dem blev præpareret. Da jeg senere tog dem af spændebrædderne og skulle anbringe dem i kasserne, faldt en af dem udenfor de øvrige. Den mindede om *Xanthia gilvago*, og alligevel ikke. Jeg nåede frem til, at det måtte være *Xanthia ocellaris*. Ja, jeg var faktisk ret så sikker pga. de såkaldte "o-celler" – de hvide pletter forneden i nyremærkerne. Jeg indberettede den derfor til både Fynslisten og Landslisten og vedlagde min vurdering af, at jeg var sikker i min sag.

Siden blev jeg imidlertid kontaktet af Niels Lykke, som på vegne af listeførerne foreslog at dyret blev verificeret for nu at være 100 % sikker på bestemmelsen, når det trods alt drejer sig om et ret ualmindeligt dyr. Det er jeg enig i – det er godt for alle parter, at være sikker på bestemmelsen. Det er fastslået nu – endnu engang – at det er *Xanthia ocellaris*.

Siden har Niels Lykke, Otto Buhl og jeg drøftet dens forekomst derude på Østfyn. Det er et østligt dyr, som tilbage i 80'erne er noteret fra Dinestrup Strand, som ligger 2-3 km fra "mit område" ved Risinge. Dengang var den i øvrigt ny for Fyn. Den er der altså endnu – om end jeg hverken i 2000 eller i 2001 har noteret den – selvom jeg har set godt efter.

Dens larve lever på poppel – på Sort-Poppel (*Populus nigra*) forstås. Selvom "poppel" botanisk set er et vidt begreb, så ligger det nogenlunde fast, at de typiske landevejspopler her på Fyn er Sort-Poppel. Dem har jeg en hel række af for enden af min grund, men de er stynede, og derfor uden rakler. At rakler er nødvendige for larvens udvikling er en velkendt sag, og er bl.a. beskrevet i *Lepidoptera*, bind 2, 1973: 148 (som Niels Lykke har fremskaffet).

C. H. Astrup fortæller i en artikel der, at han "den 30. april 1972 samlede ca. 1,5 liter rakler under popler på Frederiksberg, hvor *ocellaris* før var fundet. Der viste sig en masse små larver, der, da raklerne slap op, blev fodret med poppel eller i mangel heraf bævreasp; løvetand og lign., syntes ikke rigtig at smage den. Da larverne kom til skels år og alder skelnedes nogle *circellaris*, men de øvrige så temmelig uinteressante ud, af en grågrøn farve uden fremtrædende tegninger, dog med brunt hoved. Resultatet blev – overraskende nok – klækning af 37 fine *ocellaris* af meget variabelt udseende i tiden fra den 19.8 til 15.9, især fra den 31.8 – 5.9, desuden 1 *fulvago* og 3 *circellaris*."

Set i lyset af denne opskrift, er sagen jo oplagt: Det handler om – i det kommende forår – at finde rakler af Sort-Poppel derude på Østfyn. Larverne lever i raklerne – og forbliver deri, når raklerne lige er faldet til jorden. Opskriften går så videre på, at raklerne samles op i en spand – og at larverne – foruden af de lever af raklerne – fodres med forskellige urteagtige planter (Skræppe (*rumex* sp.) og Mælkebøtte (*taraxacum* sp.) er nævnt som supplerende værtsplanter), men foretrækker – forståeligt nok – poppelblade.